

Da foreninger, lokalsamfund og fællesskaber fandt nye veje

Erfaringer fra coronatiden om fællesskabers handlekraft

**Videncenter
for Folkeoplysning**

Da foreninger, lokalsamfund og fællesskaber fandt nye veje
Erfaringer fra coronatiden om fællesskabers handlekraft

Forfattere

Maja Pilgaard, Ebbe Sidenius og Kirsten Sparre

Redigering

Kirsten Sparre

Layout

Katja Høiriis

Rekvirent

Realdania

Udgave

1. udgave, Aarhus, maj 2026

Forsidefoto

Kunstnerlavet KIT

Pris

Rapporten kan downloades gratis på www.vifo.dk

ISBN

978-87-94468-69-5 (pdf)

Udgiver

Videncenter for Folkeoplysning
Vester Allé 8B, 3.
DK-8000 Aarhus C
T: +45 3266 1030
E: vifo@vifo.dk
W: www.vifo.dk

Gengivelse af denne udgivelse er tilladt med tydelig kildehenvisning.

Realdania
RESPOND
-rammerne for den nye hverdag

Indhold

Når fællesskaber finder nye veje	3
En analytisk ramme: Kan fællesskaber være forandringsmagere?	4
De første nyskabelser under corona	5
Case: Roskilde Stories gik fra at have medlemmer til at sige: Kom og vær med	6
Tre trends prægede fællesskaberne i coronatiden	8
Enkle svar på coronakrisens vilde problemer	14
Case: Med kaffe og samtaler ruller hjælpen ud i kampen mod ensomhed	16
Fire læringer om fællesskaber fra coronatiden	18
1. Corona var en vigtig katalysator	18
2. Nogle initiativer fra coronatiden lever videre i nye former	20
Case: Musikkens Bette Hus skaber fællesskab på tværs af livet	22
3. Økonomisk støtte kan gøre en forskel	18
4. Rum som ramme for nye fællesskaber	20
Case: Små midler skaber digitale kampzoner i overset skovareal	28
Hvad lærte vi så af fællesskaberne under og efter corona?	30
Projekter der fik støtte fra De nye folkerum	32

Når fællesskaber finder nye veje

I 2026 er det seks år siden, Danmark og resten af verden blev væltet omkuld af en ny virus – COVID-19 – som i flere omgange lukkede store dele af samfundet ned og fundamentalt udfordrede vores måder at mødes på.

I dag står livet under coronapandemien ikke længere skarpt i erindringen. Men perioden har sat varige spor på mange livsområder, og samtidig opstod nye initiativer og tilgange, som er værd at holde fast i.

I denne publikation har Videncenter for Folkeoplysning (Vifo) samlet en række fortællinger om, hvordan borgere i foreninger, lokalsamfund og andre fællesskaber rundt om i landet håndterede benspændet fra pandemien og fandt nye veje.

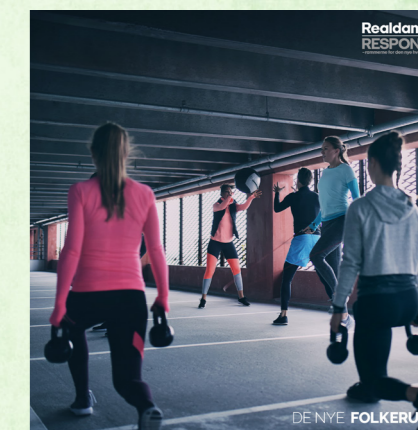
Formålet er primært at fastholde den læring fra tilgange og løsninger på nye måder at mødes og organisere fællesskaber på, som opstod i coronatiden, og som kan bidrage til at skabe et endnu stærkere civilsamfund i fremtiden.

Analysen er blevet til i et samarbejde mellem Vifo og Realdania i forbindelse med puljen 'De nye folkerum', der støttede initiativer, som ville genoptage eller videreudvikle aktiviteter fra coronatiden med fokus på nye måder at bruge rum og mødesteder på.

Publikationen bygger på tre delanalyser:

- Kortlægning af 260 aktiviteter, som under pandemien blev sat i gang af museer, kulturhuse, foreninger, boligforeninger, nabofællesskaber og private grupper.
- Analyse af ansøgningerne til Realdanias pulje 'De nye folkerum' om at videreføre projekter fra coronaperioden.
- Opfølgende samtaler med de 27 projekter, der modtog støtte til at udvikle nye fællesskaber efter pandemien.

På den baggrund præsenterer publikationen nogle af de mest centrale erfaringer og læringer fra de mange initiativer, der opstod, da fællesskaber over hele landet måtte finde nye måder at mødes på.

Kan fællesskaber være forandringsmagere?

Foreninger, frivillige og lokale fællesskaber – også kalder civilsamfundet – har historisk spillet en vigtig rolle i Danmark og de nordiske landes udvikling. I bogen 'The Nordic Secret' påpeger forfatterne Lene Rachel Andersen og Thomas Björkman, at Danmark kom fredeligt igennem 1800-tallets revolutioner, fordi oplysning, dannelse og demokratisk samtale bidrog til at skabe forandring og udvikling af samfundet uden brug af våben og krig.

Også under og efter 2. verdenskrig viste foreningslivet sin værdi. Det skabte fællesskaber og tillid og gav ungdommen ny energi og tro på fremtiden.

På det bagtæppe er det interessant at se på den rolle, foreninger, lokalsamfund og andre fællesskaber har spillet under coronatiden. Den fulde betydning vil vi først kunne vurdere senere, men nogle mønstre begynder allerede at tegne sig.

Før pandemien beskrev økonom og fremtidsforsker Keld Holm i sin bog 'Lottosamfundet' fra 2018, hvordan samfundet bevæger sig fra en forudsigelig og regelstyret logik til en virkelighed præget af uforudsigelighed, radikal innovation og en værdibaseret tilgang.

I bogen beskriver Keld Holm et community mindset, som tillader input 'nedefra', og han efterlyser et paradigmeskifte,

hvor omfavelse af diversitet og risikovillighed træder mere frem.

Det handler mere om at være en forandringsmager end om at være forandringsparat, påpeger han.

Keld Holms ideer er relevante at bringe i spil i forhold til at forstå, hvad der skete under coronapandemien, også selv om han faktisk er kritisk over for foreningslivets mange små, lokale tiltag. De reproducerer ofte gamle idealer i stedet for at drive samfundsudviklingen fremad, mener han.

Men hans tanker rejser et vigtigt spørgsmål: Kan foreninger, lokalsamfund og andre fællesskaber blive en øvebane for at være forandringsmagere og ikke blot forandringsparate? Kan det være stedet, hvor vi sammen former en positiv fortælling om fremtiden præget af håb – selv i krisetider?

Holm argumenterer nemlig også for, at et samfund har brug for et fælles positivt syn på fremtiden. Verden er uforudsigelig, og fremtiden er noget, vi skaber sammen. Det baserer sig på risikovillighed og fravær af frygt for at fejle.

Uden et positivt fremtidssyn mister vi evnen til at forestille os fremtiden, hvilket skaber angst og overbeskyttende adfærd, som leder til en uhensigtsmæssig og forkrampet fastholdelse af status quo, eller måske ligefrem at vi søger tilbage til tidligere tiders værdier.

Eget lydudstyr gjorde Musikkens Bette Hus uafhængige af at låne fra andre.
Foto: Lars Mørch

De første nyskabelser under corona

Coronapandemien testede danskernes evne til at omstille sig. Da landet lukkede ned, blev hverdagen præget af regler og begrænsninger. Kulturhuse, idrætshaller og forsamlingssteder skulle lukke eller begrænse adgangen markant.

Men midt i krisen viste museer, kulturhuse, foreninger, boligforeninger, nabofællesskaber og private grupper, at de ikke bare var omstillingsparate, men også var forandringsmagere: De fandt på nye løsninger, og kreativiteten blomstrede netop dér, hvor de vant mødesteder, aktiviteter og fællesskaber lukkede ned.

I 2022 kortlagde Vifo 260 nye aktiviteter, som blev sat i gang under pandemien af alle disse aktører, og kortlægningen viser først og fremmest, at mange gjorde en stor og mangeartet indsats for at skabe lokale muligheder for at opleve uformelle sociale mødesteder og fællesskaber i en tid med afstandskrav og lukkede faciliteter.

Det sociale aspekt så ud til at være en fællesnævner for mange af nyskabelserne, ligesom flere initiativer bar præg af generøsitet med fokus på at hjælpe andre eller hinanden.

Her spillede den sociale infrastruktur i form af parker, legepladser, bålpladser og andre mødesteder en vigtig rolle.

Kortlægningen viste også, at digitale løsninger var det altoverskyggende greb i de 260 nye aktiviteter, den fandt frem til, fordi de var en meningsfuld vej til at fastholde relationer, dialog og fællesskab i en tid med nedlukninger og restriktioner for samvær i større forsamlinger.

Samlet set blev coronatiden en øvebane, hvor det var legitimt at fejle og eksperimentere, fordi det var bedre med uperfekte fællesskaber end at stå passive og alene tilbage.

Fire centrale elementer prægede de digitale løsninger:

- **Foreninger og andre fællesskaber tog et digitalt kvantespring**, især via kendte platforme som Facebook, Zoom, Teams og hjemmesider, som blandt andet blev brugt til træning, socialt samvær og at hjælpe hinanden.
- **Valget af platforme** byggede på erfaring, enkelhed og lave omkostninger.
- **Digitale kompetencer blev centrale** både for ansatte og frivillige. Krisen skubbede til behovet for digital dannelse i alle dele af samfundet.
- **Digitalisering blev brugt både som nødløsning og ny metode**, der kunne supplere fysiske møder og inddragelse.

Foto: VisualCommunications/Getty Images

Case: Roskilde Stories

Roskilde Stories gik fra at have medlemmer til at sige: Kom og vær med

Roskilde Stories har gentænkt vejen ind i foreningen. Med åbne aktiviteter og fleksible medlemsformer får foreningen nye deltagere med uden at ændre på det frivillige fællesskab.

Hvordan får man nye mennesker ind i en forening, uden at de føler, at de forpligter sig til noget, de ikke kan overskue? Under og efter coronaperioden har foreningen Roskilde Stories fundet flere svar på det spørgsmål.

Med et setup, hvor man kan 'komme og prøve' uden tilmelding, og aktiviteter, der foregår dér, hvor folk i forvejen er – som ved Himmelsøen i Roskilde – har Roskilde Stories åbnet deres hverdag for en bredere kreds af deltagere.

"Vi ville gerne gøre det nemt at være med, uden at man først skulle forstå, hvad en forening egentligt er", siger Esben Danielsen, som er en af kræfterne bag Roskilde Stories.

Han oplever, at mange stadig forbinder foreningslivet med noget tungt og forpligtende.

"Mange tror stadig, at forening betyder faste træningstider og medlemskab. Vi prøver at gøre det nemmere at sige ja bare én gang, og så opdager folk, at de har lyst til at komme igen."

"Når de først er med, spørger de selv, om de må hjælpe til næste gang. Det er jo egentligt foreningsliv bare uden

snørklede ord og gamle forventninger. På den måde bliver man en del af det uden måske at vide det," siger han.

Corona satte også gang i en grundlæggende forandring i, hvordan Roskilde Stories forstår foreningslivet, og var dermed en katalysator for skiftet.

"Vi gik fra at tænke som forening til at tage udgangspunkt i det, folk havde lyst til at mødes om ude og ved vandet og så matche dem med aktiviteter. Så vi har vendt det gamle medlemsbegreb på hovedet," siger Esben Danielsen.

I dag tager Roskilde Stories udgangspunkt i deltagernes spontane ønsker, mere end de gjorde tidligere.

"Hvis man vil lege, gør vi det. Hvis man vil isbade, gør vi det. Hvis man vil stå på SUP, gør vi det."

Nye greb og nye deltagere

Foreningen startede som et science-tilbud til børn, og under coronapandemien udviklede den sig til en fleksibel familieplatform med alt fra stand up paddle til vandtrampoliner og bålpladser.

I dag er det især de åbne aktiviteter, som trækker nye deltagere til.

"Vi kalder det bare 'Kom og prøv'. Vi stiller et beach-flag op, vi lægger udstyr frem, og så kommer folk af sig selv," fortæller Esben Danielsen.

” Mange tror stadig, at forening betyder faste træningstider og medlemskab. Vi prøver at gøre det nemmere at sige ja bare én gang, og så opdager folk, at de har lyst til at komme igen.”

Konceptet gør det lettere at deltage spontant og uden forudgående kendskab. Det gælder især familier med anden etnisk baggrund, som ifølge Esben Danielsen ofte tror, at det er en kommerciel aktivitet.

"De bliver overraskede, når vi siger, at det er frivilligt. Nogle spørger: Kan man godt det? Og ja, det kan man," siger han.

Foreningen har også haft held med at engagere unge, der selv er vokset op i fællesskabet. Flere af dem er nu trænere for de yngre deltagere.

"De unge gad ikke familieformatet mere, men de gad godt tage ansvar og være med på deres måde," siger Esben Danielsen.

Støtten fra Realdania har gjort det muligt for Roskilde Stories at udvikle deres mobile trailer-setup og skabe bedre faciliteter omkring aktiviteterne. En ny trailer med omklædning og samlingssted er på vej, og en sauna kan måske forlænge sæsonen.

For Esben Danielsen handler det ikke om at opfinde en ny type forening, men om at åbne den gamle på nye måder:

"Vi kalder det ikke nødvendigvis en forening. Vi siger bare: Kom og vær med. Og det er der mange, der gør."

Foto: Roskilde Stories

Tre trends prægede fællesskaberne i coronatiden

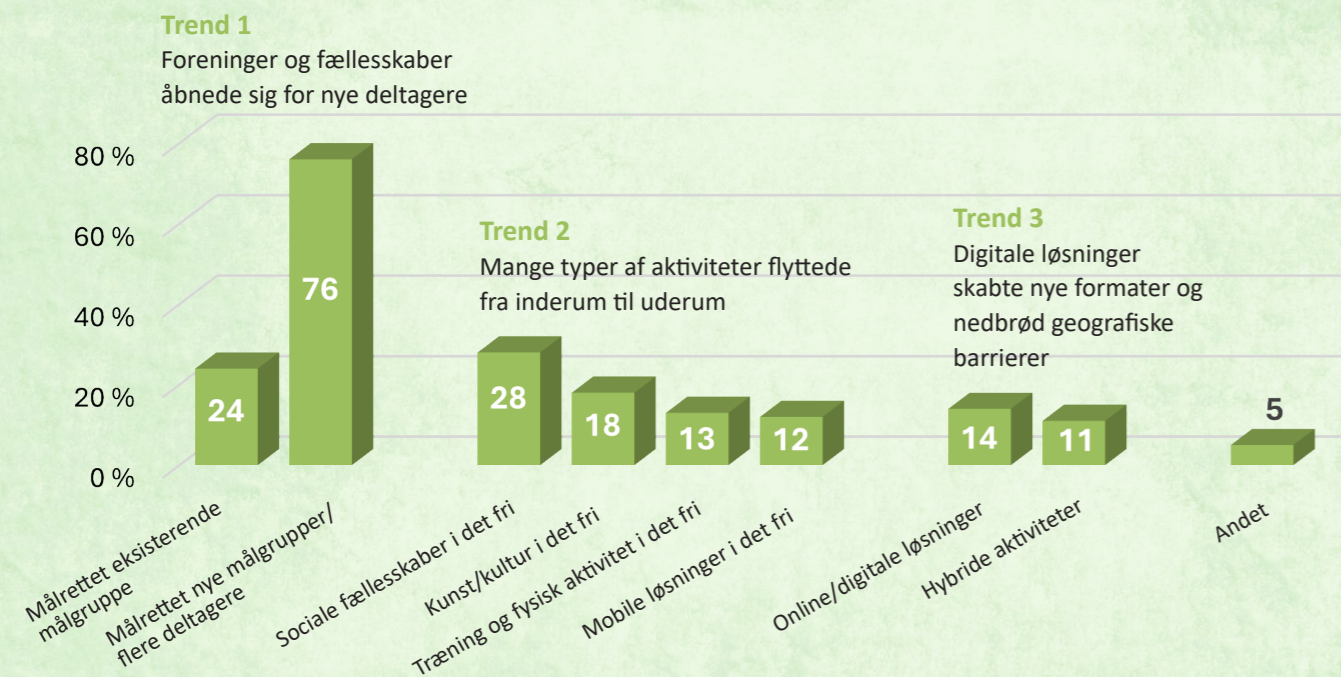
Realdanias pulje 'De nye folkerum' gav mulighed for at opsamle nogle af de meste centrale trends for, hvordan corona påvirkede fællesskabernes udvikling, da puljen åbnede for, at foreninger, NGO'er og andre fællesskaber kunne søge penge til at videreudvikle og reflektere over de erfaringer, de have gjort sig i coronaperioden.

Ansøgningerne til puljen afspejler, hvad der skete rundt om i landet, og hvad foreninger, lokalsamfund og fællesskaber selv så som vigtige læringer og nytænkninger, som de kunne tage med videre ind i fremtiden.

Realdania modtog i alt 262 ansøgninger til puljen. 110 blev sorteret fra, primært fordi de ikke byggede på erfaringer fra coronatiden, som var et centralt kriterium for at kunne opnå støtte. Andre blev valgt fra, fordi de handlede om nye sportsfaciliteter, som var efterspurgt under pandemien, men hvor projektet ikke nytænkte brugen af dem.

De resterende 151 ansøgninger blev vurderet af et ekspertpanel, som indstillede 27 projekter til støtte fra Realdanias bestyrelse.

Figur 1: Ansøgninger til 'De nye folkerum' fordelt på målgrupper og typer af aktiviteter

Trend nummer 1

Foreninger og fællesskaber åbnede sig for nye deltagere

Coronapandemien sendte bogstaveligt talt alle hjem og gjorde det sværere for mennesker at mødes. Ansøgningerne til Realdanias pulje viste, at foreninger, lokalsamfund og andre fællesskaber svarede igen med stor energi og kreativitet i forhold til at gentænke egne rammer, og i den proces fandt de på nye aktiviteter, der også havde plads til nye deltagere.

Langt de fleste ansøgninger til Realdanias pulje handlede netop om at nå nye eller flere deltagere med aktiviteter, der var åbne for alle.

Det var aktiviteter som disse:

- AOF Center Odense rullede med 'Folkeoplysning på Hjul' ud i udsatte boligområder med gratis cykelhold for kvinder, ramadanfest og debatter i nærmiljøet for at møde dem, der sjældent deltager i aftenkoleaktiviteter.
- DBS Rønne spejderkreds åbnede faciliteter for hele familien via online booking under corona og fik så meget succes med det, at de havde brug for penge til at vedligeholde deres bygninger på grund af øget slid.
- Roskilde Stories kørte rundt med en trailer fyldt med udstyr som paddleboards, bålgrej og legeredskaber og samlede folk på tværs af generationer rundt om i lokalområdet.

Denne åbenhed var et nybrud i forhold til tidligere. Mange traditionelle fritidsaktiviteter henvender sig til eksisterende medlemmer, men flere af de projekter, der søgte midler fra De nye folkerum, var åbne for alle, der havde lyst.

Trend nummer 2

Mange typer af aktiviteter flyttede fra inderum til uderum

I coronaperioden var det sikrere at mødes udenfor end indenfor, og rigtigt mange foreninger, lokalsamfund og fællesskaber fik øjnene op for, at det var muligt at flytte traditionelle aktiviteter, der traditionelt foregår indendørs, til uderum eller finde på nye aktiviteter i uderum.

Sociale fællesskaber i det fri

Næsten hver tredje ansøgning til Realdanias pulje handlede om at styrke fællesskabet i det fri gennem enkle forbedringer af udendørs mødesteder som udekøkkener, fælleshaver og sociale opholdsrum.

Det gjaldt for eksempel for:

- Gadehavegård i Taastrup, der videreførte corona-erfaringer med havekasser og uderum som samlingspunkt for beboerne.
- Farre Idrætsforening, der modtog midler til to telte, som skulle gøre det nemmere at mødes uden for den traditionelle ramme af foreningsaktiviteter.

Fælles for projekterne var et ønske om at skabe rammer, hvor folk kunne samles udenfor – ofte omkring mad, aktiviteter og uformelle fællesskaber.

Initiativerne viste, hvordan simple løsninger som læ og ly kan gøre en stor forskel for mulighederne for at mødes om et fælles tredje.

Kunst og kultur i det fri

Næsten hver femte ansøgning handlede om at flytte kunst og kultur ud i det fri og væk fra vante indendørs rammer.

Det skete for eksempel hos:

- Rum for Æstetik (København), der fik støtte til en specialdesignet ladcykel, så de kunne skabe kunst i det offentlige rum på en bæredygtig måde.
- Århus Kunstakademi, der rykkede dele af undervisningen udenfor under corona og opdagede nye muligheder for at bruge udearealerne til kunstnerisk aktivitet og knytte an til livet i byen.
- LOF Bornholm, der flyttede aftenskoleaktiviteter ud i naturen og skabte foredrag og events i mere åbne og uformelle omgivelser.

Ved at forbinde inde og ude udfordrede projekterne de traditionelle rammer for denne type af aktiviteter med enkle og fleksible løsninger, der udvidede både målgrupper og aktiviteter. Løsningerne opstod på et bagtæppe af nedlukninger, men de viste, at alternative løsninger kan bidrage med et nyt lag i forhold til, hvad det egentlig kræver at skabe fællesskab og aktivitet.

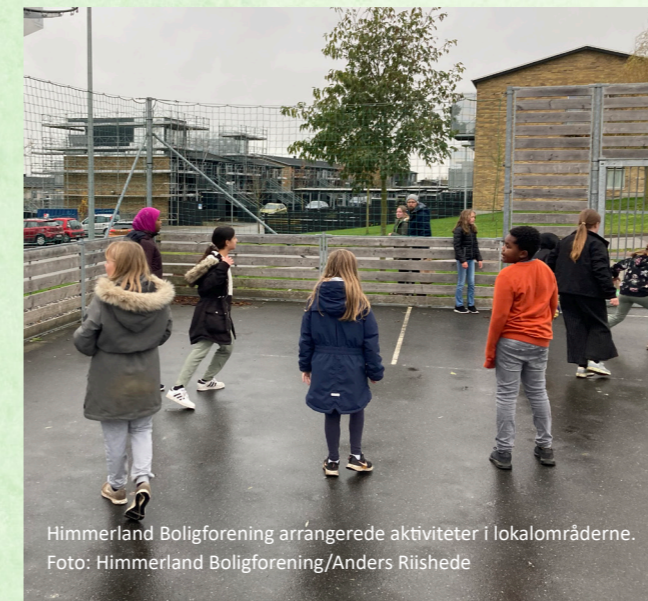

Træning og fysisk aktivitet i det fri

En del af ansøgningerne handlede om at flytte træning fra fitnesscentre, dansesale og haller til udendørs parker og parkeringspladser.

Eksempler på at flytte træning ud i det fri:

- Dragonsport Fencing i Mogenstrup ved Næstved skiftede indendørs fægtning ud med udendørs gaming og fysisk leg i naturen og fik støtte til at gøre et skovområde egnet til formålet.
- En kajakklub fik øjnene op for danskernes motionslyst i naturen og ønskede midler til at etablere udendørs fitness for at udvide aktiviteterne og nå en bredere målgruppe.
- Et forsamlingshus ønskede at udvide mulighederne for at samles udenfor ved at sætte ekstra spot på andre aktivitetsmuligheder som petanque, kroket og boldspil.

Coronapandemien fik foreninger og andre fællesskaber, der normalt kun har fokus på én aktivitet eller én indendørs facilitet, til også at se muligheder i de udendørs rammer rundt om det byggede miljø.

I forhold til fysisk aktivitet tapper det ind i den generelle tendens, hvor naturen siden starten af dette årtusinde har været voksne danskernes foretrukne sted til at dyrke motion med alt fra løb og gåture til fitness og andre former for motion i det fri.

Mobile løsninger i det fri

Flere ansøgninger kom fra projekter, der brugte ladcykler, trailere eller andre mobile enheder til at bringe aktiviteter ud i boligområder og lokalmiljøer.

Eksempler på mobile løsninger:

- Himmerland Boligforening og idrætsforeninger i Aalborg samarbejdede om en mobil løsning, der bragte foreningsaktiviteter ud i de almene boligområder
- Livsværkstederne i Brabrand brugte en ladcykel til socialt opsøgende arbejde blandt sårbare borgere under nedlukningerne.

De mobile tiltag gør det lettere for nye deltagere at være med, fordi aktiviteten kommer fysisk tættere på, og det er nemt at droppe ind uden at være medlem. Når aktiviteten kan flytte sig fra sted til sted, er det med til at nedbryde traditionelle barrierer og har stort potentiale for fremtidige indsatser, hvor man ønsker at inkludere nye målgrupper i et fællesskab.

I nogle miljøer er mobile løsninger som containere og trailere senere blevet mere permanente. For eksempel har Big Heart Skateboarding efter corona fået støtte fra Københavns Kommune til et mobilt klubhus – en enkel løsning med deleøkonomisk potentiale.

Trend nummer 3

Digitale løsninger skabte nye formater og nedbrød geografiske barrierer

Under coronanedlukningerne eksploderede antallet af aktiviteter, der foregik online. Foreninger, lokalsamfund og andre fællesskaber var en del af denne udvikling og bød ind med både rent digitale løsninger og hybride modeller, der blandt andet skabte nye rum for fællesskaber på tværs af fysisk afstand.

Digitale og online løsninger

En række ansøgninger til Realdanias pulje handlede om projekter, hvor ansøgerne brugte onlineredskaber og sociale medier til at udvikle nye formater og skabe kontakt mellem folk og foreninger, der ellers var geografisk adskilte.

Eksempler på digitale løsninger:

- Rideklubber fik online adgang til ridelærere på distancen og opdagede nye muligheder for undervisning med eksperter uden for lokalområdet.
- Et specialforbund inden for idræt brugte sociale medier til at skabe nye former for konkurrence og kontakt mellem klubber.
- Musikmiljøer udviklede digitale undervisningsformater og fælles projekter, som bandt folk sammen på tværs af landsdele.
- Danske Døves Landsforbund fik støtte til at udvikle en digital visuel guide på tegnsprog til udvalgte udstillinger i samarbejde med museer.

Digitale løsninger udgjorde ikke en særlig stor del af ansøgningerne til Realdanias pulje, selvom de fyldte meget i de aktiviteter, der blev skabt under corona.

Det skyldes primært, at digitalisering blev brugt som en nødløsning, og det var sjældent disse erfaringer, der var størst interesse for at fastholde efterfølgende. Men eksemplerne peger alligevel på meningsfulde læringer, især i forhold til at det digitale lag kan skabe større tilgængelighed.

Hybride aktiviteter

En række andre ansøgninger handlede om projekter, der kombinerede fysisk tilstedeværelse med digitale elementer.

Eksempler på hybride aktiviteter:

- FDF skabte et digitalt oplevelsesformat, hvor unge løste fysiske opgaver i deres nærmiljø i et nationalt oplevelsesløb, der blev koordineret digitalt.
- Et online fællesskab blev udviklet til at understøtte et positivt fællesskab om at samle skrald i naturen på sin gåtur.
- I Grønland søgte en musikskole om midler til fysiske besøg som supplement til den online musikundervisning, som de opdagede var mulig at gennemføre under corona. Det gjorde musikundervisning langt mere tilgængelig, også i fjerne egne af Grønland.

Fælles for de hybride eksempler er en opdagelse af, at det er muligt at udvide grænserne for fællesskab, hvor aktiviteter udført i den fysiske verden lokalt (i grupper eller alene) kan supplere et fællesskab eller en relation, som bliver skabt online.

Foto: Hirurg/Getty Images

Enkle svar på coronakrisens vilde problemer

Hvad betyder det, når et værested kører ud med kaffe og samtale på en ladcykel? Når borgere omkring Farre Idrætsforening udvikler en vandresti og søger støtte til telte, så flere kan samles lokalt? Eller når Solnagården ønsker en ekstra bålplads og et udekøkken til fællesmøder i gården inspireret af erfaringer fra nedlukningerne?

Ved første øjekast virker det måske som små og banale tiltag. Men set i et større perspektiv kan man ane en vilje og evne til at agere forandringsmagere, når benspændet bliver stort nok, og det ikke er muligt at fortsætte med de kendte løsninger.

Mens formelle fællesskaber lukkede ned i en af de største kriser i nyere tid, insisterede dele af civilsamfundet på at

holde fast i nærhed og samhørighed. Det var mikroinnovation – små løsninger, der viste lysglimt af handlekraft og kreativitet, som var med til at skabe billeder af en fælles fremtid.

Måske viser ansøgningerne til Realdanias pulje, at coronakrisen lærte os, at selv vilde problemer kan mødes med enkle metoder, hvis man tør tænke nyt i den sociale infrastruktur.

Det tyder i hvert fald på, at foreninger, lokalsamfund og andre fællesskaber kan være med til at skabe modstandsdygtighed og robusthed i samfundet generelt og sikre bedre livskvalitet i hverdagen, hvis de har forudsætningerne til at afprøve nye aktiviteter på nye vilkår.

Tabel 1: Coronakrisen som vildt problem, og civilsamfundets løsninger som det 'enkle modsvar'

Kendetegn ved et 'vildt problem'	Coronatiden som vildt problem	De nye folkerum – enkle metoder i krisetid
Høj kompleksitet	Mange aktører og interesser – regering, myndigheder, borgere, virksomheder og civilsamfund	Lokale fællesskaber skabte egne løsninger på tværs af målgrupper og behov
Uklar problemdefinition	Problemets omfang og karakter ændrede sig løbende, og anbefalinger og politikker ændrede sig i takt med ny viden	Civilsamfundet handlede på oplevede behov – ikke en færdigdefineret problemstilling
Ingen entydig løsning	Løsninger var midlertidige, ufuldstændige og måtte justeres løbende	Små, fleksible løsninger blev afprøvet uden frygt for at fejle
Høj usikkerhed	Stor usikkerhed om smitte, dødelighed og effekt af tiltag	Det var legitimt at eksperimentere og skabe noget nyt i det uforudsigelige
Etiske og politiske dimensioner	Løbende afvejning mellem sundhed og økonomi – værdibaserede prioriteringer	Plads til at bryde med vante normer og åbne fællesskaber for nye deltagere

Kunsterlavet KIT bragte kunstaktiviteter ud i det fri.
Foto: Kunstnerlavet KIT

Case: Livsværkstederne

Med kaffe og samtaler ruller hjælpen ud i kampen mod ensomhed

Livsværkstederne i Gellerup viser, hvordan en simpel ladcykel kan løse store samfundsproblemer som ensomhed, og hvordan corona blev startskuddet til et socialt initiativ, der lever videre og vokser.

Livsværkstederne i Brabrand er en social institution, der i mere end 20 år har arbejdet for at støtte mennesker i udsatte livssituationer. Men under coronapandemien stod KFUM's Sociale Arbejdes caféer og væresteder over for en ny udfordring.

I Livsværkstederne betød det, at der kom begrænsning på, hvor mange der måtte komme i deres faste café i City Vest. Derfor skabte KFUM's Sociale Arbejde mobilcaféen 'Social Drive Out', der ruller ud i lokalområdet med en ladcykel lastet med kaffe for at skabe samtaler og kontakt.

"Vi har mange borgere, som aldrig ville opsøge hjælp inde i vores lokaler. Det kan handle om angst, traumer eller kulturelle barrierer. Men når vi kommer ud i deres nærmiljø, tør de godt tage kontakt. Det har været en øjenåbner for os," siger Mette Fenger, der er daglig leder hos Livsværkstederne i Gellerup.

I et område som Gellerupparken, hvor op mod fire ud af ti bor alene, og mange savner netværk, kan selv en kop kaffe få stor betydning, fortæller Mette Fenger. Initiativet blev derfor hurtigt en succes, fordi det formåede at nå ud til mennesker, der ellers risikerede at isolere sig. Hver uge besøgte mobilcaféen fast flere steder i Brabrand, og omkring 150 personer benyttede sig af tilbuddet.

Støtte til tøj og faglig viden

Med støtte fra Realdanias pulje har Livsværkstederne kunnet videreudvikle Social Drive Out. Midlerne er blandt andet gået til at klæde medarbejdere og frivillige ordentligt på. Helt bogstaveligt.

Med varmt tøj og støvler blev det muligt at tilbringe flere timer udenfor året rundt – også i vintermånederne. Samtidig er der udviklet og afholdt kurser, som gør medarbejderne bedre i stand til at møde mennesker med forskellige baggrunde, sprog og erfaringer. Flere af de frivillige har ikke en faglig baggrund, men nu står de stærkere i mødet med beboere med for eksempel flygtningebaggrund eller psykiske sårbarheder.

"Støtten har ikke bare gjort det muligt at være der fysisk, den har også styrket vores faglighed og legitimitet. Det har givet os synlighed og åbnet døre til nye samarbejder," siger Mette Fenger.

Når hjælpen kommer til dig

Social Drive Out er i dag blevet en fast del af Livsværkstedernes arbejde. Projektet ruller ud fem gange om ugen og når flere grupper end tidligere.

Fokus er fortsat på at opsøge mennesker, som ellers ikke ville have søgt hjælp, og på at skabe relationer, der kan føre videre ind i fællesskaber og nye muligheder:

"Vi har set mennesker gå fra isolation til frivilligt engagement, alene fordi de blev mødt med kaffe og nærvær på gaden."

En af de frivillige havde isoleret sig helt under corona, men begyndte langsomt at tage kontakt, da Social Drive Out kom forbi med kaffevognen.

"I dag er hun en fast del af fællesskabet", siger Mette Fenger.

"Og så var der en beboer, der for nylig sagde, at selvom han overvejede at flytte på grund af renovering, så kunne han

ikke få sig selv til det, for han ville ikke undvære det fællesskab, vi skaber her," fortæller Mette Fenger.

Fremtiden for Social Drive Out byder på flere ture på landsplan og ambitioner om at nå endnu bredere ud.

"Vi tror på, at det gør en forskel, når hjælpen ikke bare venter bag en dør, men kommer ud til folk. Det vil vi fortsætte med. Små initiativer for få penge kan virkelig ændre store ting," mener Mette Fenger.

” Vi har set mennesker gå fra isolation til frivilligt engagement, alene fordi de blev mødt med kaffe og nærvær på gaden.”

Fire læringer om fællesskaber fra coronatiden

For at få et indblik i, hvordan foreninger, lokalsamfund og andre fællesskaber reagerede under og efter coronapandemien, har Videncenter for Folkeoplysning i løbet af 2025 været i kontakt med de 27 projekter, der modtog støtte fra Realdanias pulje, for at høre, hvad der skete, da hverdagslivet blev vendt på hovedet, og hvad de lærte af perioden. På tværs af projekterne tegner der sig fire centrale læringer om handlekraft og muligheder i fællesskaber.

1. Corona som katalysator

Pandemien var vigtig som igangsætter for nye aktiviteter, samarbejder og måder at organisere fællesskaber på.

2. Meget fra coronatiden lever videre

Flere initiativer er blevet en del af hverdagen i foreninger og lokalsamfund, selv om ikke alle projekter holdt ved.

3. Økonomisk støtte kan gøre en forskel

Økonomisk støtte var flere steder nødvendig for at videreføre og udvikle ideer fra coronatiden.

4. Brug af rum på nye måder kan danne ramme om nye fællesskaber

Nye aktiviteter og relationer er flere steder vokset frem omkring konkrete steder – både eksisterende mødesteder, midlertidige rum og digitale fællesskaber.

1 Corona var en vigtig katalysator

Pandemien tvang mange foreninger og fællesskaber til at finde nye måder at organisere aktiviteter og mødes på. Midlertidige løsninger opstod som svar på nedlukningerne, men flere steder udviklede de sig til nye aktiviteter, samarbejder og organiseringsformer.

Nødtiltag blev til nye aktiviteter

Det, der begyndte som nødtiltag, har flere steder vist sig så brugbart, at det er blevet en del af hverdagen, også efter at pandemien sluttede.

Hos Dragon Sport Fencing i Mogenstrup ved Næstved opstod et nyt tilbud, da klubben begyndte at træne udendørs under nedlukningen.

”Det hele udsprang jo af corona. Vi kunne ikke fægte, så vi lavede fysisk træning udenfor i stedet, og ud af det kom idéen om at lave et enkelt event. Det har så udviklet sig til det her nye spor i klubben,” fortæller Dragon Sport Fencing. Det nye spor er et udendørs spil, hvor deltagerne bevæger sig rundt i naturen og ’skyder’ hinanden med digitale lasergeværer, der styres via en app på mobilen.

Musikkens Bette Hus i Aalborg, der er en udendørs scene for unge musikere og lokale fællesskaber, opstod også som et direkte svar på pandemiens begrænsninger, da det ikke længere var muligt at afholde koncerter indendørs.

”Vi blev født under corona, så vi har aldrig kendt til at arbejde uden de begrænsninger og hensyn, som fulgte med. Dengang kunne man ikke holde koncerter indendørs, og det

tvang os ud, men i stedet for at se det som en begrænsning, brugte vi det som mulighed,” forklarer Musikkens Bette Hus.

Nye måder at nå mennesker på

Hos sociale organisationer førte pandemien også til nye måder at nå mennesker på, som på mange måder markerede et vendepunkt i forhold til at nå ud til mennesker, der ellers ikke havde kontakt til fællesskaberne.

I Brabrand flyttede Livsværkstederne deres cafétilbud ud i byen og skabte konceptet Social Drive Out, der er en mobil café med gratis kaffe og mulighed for en snak i øjenhøjde. Kirkens Korshær i Herning har også etableret en mobil café, som kører ud i udsatte boligområder. Her møder man mennesker, der er alene eller kæmper med livet.

En vigtig del af arbejdet er, at tidligere brugere fungerer som værter for nye:

”De ofte meget isolerede borgere inviteres ind i fællesskabet af brugerambassadøren, hvor der netop bliver ’sagt god for’ os af denne. Det letter dannelsen af relationer til nye borgere betydeligt,” beretter Kirkens Korshær.

Caféen når mennesker, der aldrig selv ville opsøge et værested eller bede om hjælp. Mange kæmper med psykiske eller sociale problemer, og her gør det en forskel, at nogen tager det første skridt.

Nye vaner og organiseringsformer

Pandemien ændrede også vaner og mødeformer i mange organisationer. I Solnagården opstod der under nedlukningen en ny kultur for at mødes i gårdrummet.

”På grund af corona kom vi hinanden mere ved i gården. Det blev naturligt at tage kaffen med ud og sætte sig sam-

men. Det er egentlig den stemning, vi har forsøgt at bygge videre på med projektet,” fortæller E/F Solnagården.

For FDF har erfaringer med digitale møder åbnet nye muligheder for at kombinere lokale aktiviteter med nationale arrangementer.

”Vores virtuelle mødekoncepter er blevet langt bedre og mere professionelle og bundet mere lækkert sammen. Vekselvirkningen mellem lokalt fremmøde og national aktivitet har været rigtig god,” siger Frivilligt Dreng- og Pige-Forbund, FDF.

Andre steder blev coronatiden et springbræt for innovation:

”Vi så muligheder, da mange andre begyndte at tale om begrænsninger. Coronaperioden lærte os at være fleksible og rykke hurtigt, og det har vi taget med videre,” lyder det fra Rum for Æstetik.

Musikkens Bette Hus arrangerede udendørs koncerter, da corona gjorde det umuligt at afholde dem indendørs. Foto: Lars Mørch

2 Nogle initiativer fra coronatiden lever videre i nye former

Mange projekter har ført til nye måder at arbejde og samarbejde på, som stadig præger hverdagen i foreninger, lokalsamfund og andre fællesskaber.

Hos Himmerland Boligforening har projektet 'Aktive Idrætsfællesskaber' skabt nye forbindelser mellem beboere og foreninger i Aalborgs almene boligområder.

"I første runde brugte vi kun 75 pct. af Realdania-midlerne, så nu har vi sat gang i et nyt forløb sammen med Aalborg Seniorsport i Magisterparken. Vi har haft tre træninger derude med omkring 30 deltagere hver gang og kører stadig," fortæller Himmerland Boligforening.

Aarhus Jazztømmerflådes samtaletipi har også ført til nye samarbejder med blandt andre Aarhus Festuge og byhavefællesskabet Pier 2, hvor projektet lever videre i nye former drevet af lokale kræfter.

Andre steder har projekterne ført til en stærkere lokal forankring.

Hos Bolbro GIF er projektet blevet en integreret del af foreningens aktiviteter.

"Vi har arbejdet videre med at udnytte udendørsarealerne og har udviklet projektet, så det i dag er en integreret del af vores foreningsstruktur. Vi har fået flere samarbejder med både andre foreninger og kommunen og bruger erfaringerne til at søge nye midler," fortæller Bolbro GIF.

I Farre har pavilloner og nye faciliteter på stadion gjort det muligt at udvikle området til et samlingssted for hele byen og ikke kun for idrætten.

"Før i tiden havde vi måske ét fællesarrangement på stadion om året. Nu har vi to, og teltene bliver brugt til stort set alle

Himmerland Boligforening arrangerer stadig udendørs træninger. Foto: Himmerland Boligforening/Anders Riishede

større arrangementer. Stadion er blevet forvandlet fra en traditionel fodboldbane til et samlingssted for hele byen," fortæller Farre Kultur- og Idrætsforening.

Hos Jazz i Trekanten, som står bag spillestedet UJNFOR, lever projektet videre i nye former, selvom selve festivalen er ophørt. Materialer og møbler bruges nu i andre sammenhænge, blandt andet ved Jelling Festival og lokale kunstarangementer.

Udfordringer og begrænsninger

Erfaringerne viser samtidig, at ikke alle initiativer fra coronatiden kunne fastholdes i den nye hverdag.

Der gik tid, før nogle projekter kom i gang, og i mellemtiden havde pandemien mistet sin direkte betydning. I andre tilfælde forsvandt energien med pandemien. Det, der virkede i krisetid, var ikke nødvendigvis noget, der kunne overleve i den nye normale hverdag.

"Vi havde idéerne og engagementet, men da corona forsvandt, forsvandt også en del af energien og nødvendigheden. Det er en ny kamp at fastholde det," fortæller Rum for Æstetik.

Hos Tingbjerg Fælleshaver oplever man desuden, at både nedskæringer i boligsociale indsatser og manglende råderet over egne lokaler kan gøre det svært at planlægge fremtiden.

"Vi er nu overgået til at være i rum, som er styret af boligforeningerne. Det vil sige, at vi altid er afhængige af, hvilken vej deres vinde blæser. I morgen kunne vi blive lukket," siger Tingbjerg Fælleshaverne.

Endelig var der ideer, som blev prøvet af, og som viste sig ikke at være interessante alligevel på den længere bane. For eksempel gav FDFs digitale oplevelsesløb ny viden, men er ikke længere en del af hverdagen.

Jazz i Trekanten indbød til udendørs festival med flytbare møbler og rammer. Foto: The Cosmic Supply Co

Case: Musikkens Bette Hus

Musikkens Bette Hus skaber fællesskab på tværs af livet

Med Musikkens Bette Hus i Aalborg har ægteparret Peter og Lene Nørris Mørkbak gjort deres 'skur' til koncertsted. Økonomisk støtte har gjort det muligt at åbne dørene både for musikken og for mennesker, der ellers sjældent mødes.

Midt i Aalborgs rå Fjordby er pladsen foran et af områdets 'skure' forvandlet til et spillested, hvor det ikke kun handler om musik, men også om at skabe nye rum på tværs af sociale lag ud fra deisen om, at kultur skal være frit tilgængelig for alle.

Skuret tilhører ægteparret Peter og Lene Nørris Mørkbak, der har forvandlet deres hjem til et lille non-profit koncertsted, hvor de holder gratis udendørs koncerter om sommeren i samarbejde med bl.a. Musikkens Hus i Aalborg og Aalborg Kommunes Musikpulje.

"Vi er gået fra at have relativt få besøgende, omkring 50-100 mennesker, til at have 200-500 mennesker til vores koncerter," siger Peter Nørris Mørkbak.

Ludere og lommetyve

Som socialpædagog gennem 20 år har Peter Nørris Mørkbak mødt mange, der aldrig får adgang til kunst eller kultur, fordi sygdom, sociale forhold eller økonomi spænder ben:

"Jeg havde en drøm om at skabe et sted, hvor alle mennesker har adgang til original kunst," fortæller han.

Med Lene ved sin side blev drømmen til virkelighed for Peter Nørris Mørkbak. Musikkens Bette Hus er i dag både fritidsskur, spillested og frirum for mennesker, der måske ellers aldrig ville mødes.

Fjordbyen har sin egen historie som et gammelt fiskerleje:

"Historisk var det et sted med ludere, lommetyve, bajere og slagsmål nede ved Limfjorden. Det sted har levet i snart 100 år, og her er plads til alle," fortæller Peter Nørris Mørkbak.

Peter og Lene Nørris Mørkbak foran Musikkens Bette Hus. Foto: Lars Mørch

Netop rummeligheden er kernen i det rum, som Musikkens Bette Hus skulle være.

"Lige fra direktøren i Dubai til ham, der er røven af 4. division. Henede skaber vi noget fælles, uanset om du har mange penge på lommen eller ingenting."

Corona blev springbræt for modet

Med støtte fra Realdania har Peter og Lene Nørris Mørkbak købt et professionelt lydanlæg, som gjorde Musikkens Bette Hus mere selvstændigt og uafhængigt af lån af udstyr fra andre spillesteder.

"Havde vi ikke fået midlerne til det der PA-anlæg, så er vi ikke sikre på, at vi havde været her i dag," fortæller Peter Nørris Mørkbak.

Men også COVID-19 var en afgørende faktor.

"Vi blev etableret under pandemien. Vi kendte jo ikke til at drive noget uden restriktioner. I stedet for at se det som en begrænsning, brugte vi det som en mulighed."

Koncerterne gav publikum et sted at mødes, selv når isolation truede med at splitte fællesskaber ad.

"Folk havde jo brug for fællesskaber, ikke mindst den målgruppe, som jeg lige har beskrevet, har jo særligt brug for at være en del af noget."

For Peter Nørris Mørkbak blev tiden en slags lakmusprøve:

"Hvis man kan få noget til at fungere under krisetid eller restriktion, så har vi jo rigtig gode forudsætninger for at være her i dag."

I dag drives Musikkens Bette Hus stadig uden profit. For Peter og Lene Nørris Mørkbak er det vigtigste, at kultur er tilgængelig for alle og kan bidrage til, at et rum ikke kun er fire vægge, men noget der skaber forbindelser mellem mennesker:

"Vi synes, at det, vi skaber, giver mening, og vi glæder os ekstremt med mennesker på vores vej. Og folk de tager sgu hatten af for, at vi skaber en ramme, hvor det er ligegyldigt, om du har mange penge på lommen, eller du har ingenting på lommen. Så er vi fælles om det, vi skaber."

"Uden de mennesker, der kommer og lytter, og uden vores hjælpere, så er Musikkens Bette Hus ingenting," siger Peter Nørris Mørkbak, og han fortsætter lidt tøvende:

"Vi har nu eksisteret i fem år og brugt vores sparsomme fritid hen over sommeren på det, og hvad fremtiden bringer, ved vi ikke helt endnu. Alt er jo på frivillig basis med Lene og mig som de primære planlæggende, udførende og evaluerende kræfter... og det koster jo både tid og energi."

” Hvis man kan få noget til at fungere under krisetid eller restriktion, så har vi jo rigtig gode forudsætninger for at være her i dag.”

Musikkens Bette Hus er sat på pause

I august 2025 meddelte Musikkens Bette Hus i en pressemeddelelse, at koncertstedet holder i en pause i 2026. Tiden må vise, om projektet herefter vil genopstå, og i hvilken form, siger Peter Nørris Mørkbak i pressemeddelelsen.

3 Økonomisk støtte kan gøre en forskel

Det at få økonomisk støtte fra en fond som Realdania har haft betydning på flere niveauer. Støtten har både fungeret som et økonomisk rygstød i opstartsfasen og som en form for anerkendelse, der har styrket projekternes troværdighed og udviklingsmuligheder.

Et økonomisk rygstød

For flere af projekterne gjorde støtten det muligt at afprøve ideer, som ellers ikke ville være blevet realiseret. Med et økonomisk sikkerhedsnet blev der skabt plads til at eksperimentere og udvikle nye aktiviteter og samarbejder.

”Støtten havde den betydning, at vi mere risikofrit kunne afprøve noget nyt. Vi oplevede det som et vigtigt element i at turde springe lidt længere ud og teste nyt, end vi normalt ellers ville have gjort,” siger FDF.

Støtten har samtidig haft en meget konkret betydning for projekternes rammer. Flere steder er midlerne blevet brugt til at købe materialer, forbedre faciliteter eller skabe nye fysiske muligheder for aktiviteter.

Hos Farre Kultur- og Idrætsforening har støtten eksempelvis gjort det muligt at anskaffe pavilloner til stadionområdet.

”Vi havde aldrig selv haft råd til at købe de her telte i den kvalitet. De gør, at vi kan samle op mod 120 mennesker ad gangen, og det betyder, at vi faktisk kan holde arrangementer udendørs, som vi før ville have været nødt til at aflyse eller rykke indendørs,” fortæller Farre Kultur og Idrætsforening.

Anerkendelse og nye muligheder

Støtten har også haft en mere symbolsk betydning. Når en stor fond som Realdania bakker op, sender det et klart signal både til deltagerne og til andre mulige støtteri. Det har givet projekterne troværdighed og åbnet døre.

”Det var en form for blåstempling. Når en stor fond som Realdania vælger at støtte os, har det åbnet døre hos andre fonde og gjort det muligt at videreudvikle projektet,” siger Musikkens Bette Hus i Aalborg.

Den form for anerkendelse kan gøre det lettere at skabe samarbejder og søge ny finansiering og kan dermed styrke foreningernes strategiske arbejde.

Et eksempel er Århus Kunsthøjskole, hvor støtten blev brugt til at gentænke gårdrummet og afprøve nye former for udearbejde i samarbejde med arkitektfirmaet Lapland. Sparringen med arkitekterne bidrog til at afklare foreningens mål og skabe et bedre grundlag for at arbejde videre med de fysiske rammer. I dag har akademiet etableret faste værkstedszoner udenfor og en mere gennemtænkt brug af området.

Tingbjerg Fælleshaverne er et andet eksempel. Foreningen blev stiftet for at sikre adgang til grønne fællesskaber i et område præget af stor byudvikling. Med støtten fra Realdania har de kunnet anlægge nye haver, købe redskaber og indrette faciliteter i lejede kælderrum.

”Støtten fra Realdania har virkelig professionaliseret os. Det har givet ro og gjort det muligt at tænke mere langsigtet,” fortæller Tingbjerg Fælleshaverne.

4 Rum som ramme for nye fællesskaber

Flere projekter peger på, at deres brug af rum har ændret sig. Mange har skabt nye mødesteder, taget gamle rum i brug på nye måder og set muligheder i steder, som før blev overset. Det handler både om konkrete steder som haver, containere og pavilloner og om en bredere forståelse af rum som noget, der formes af fællesskab og behov.

Forandring af eksisterende rum

Hos Farre Kultur- og Idrætsforening er stadionområdet blevet udviklet fra en traditionel fodboldbane til et fællesområde med bålhytter, pavilloner og en sø.

Hos Roskilde Stories førte erfaringerne fra projektet til en større vægt på et fast mødested.

“Vi gik fra at tænke os som en mobil indsats til at skabe noget mere permanent. Trailerens funktion blev egentlig sekundær i takt med, at vi opdagede, hvor vigtigt det var at have et fysisk sted med tilstedeværelse,” siger Roskilde Stories.

Hos Dragon Sport Fencing har et tilgroet skovområde bag en genbrugsstation fået nyt liv.

“Vi fik ryddet det med hjælp fra kommunen og Realdania-støtten, og i dag bruger vi det som vores eget område,” fortæller Dragon Sport Fencing.

Roskilde Stories er gået fra mobil indsats til fast mødested ved Hemmelsøen.
Foto: Roskilde Stories.

Musikkens Bette Hus i Aalborg har på samme måde forvandlet et tidligere overset sted til et åbent kultursted.

“Vi har været med til at forvandle et sted med lidt blakket ry til et kultursted, hvor alle føler sig velkomne. Og netop fordi det er udendørs, kan man komme og gå, som man har lyst. Det skaber en mere fri og ligeværdig måde at være sammen på. Vores brug af rummet er altså ikke kun en praktisk løsning, men en central del af vores foreningsidentitet,” siger Musikkens Bette Hus.

Midlertidige og fleksible rum

Flere projekter arbejder også med midlertidige eller fleksible mødesteder.

“Vi er blevet endnu mere bevidste om, hvor mange steder i byen der står tomme, og hvordan man midlertidigt kan forvandle dem til noget, der giver værdi,” fortæller Rum for Æstetik.

Hos UJNFOR-festivalen i Kolding bruges containere og materialer fra festivalpladsen i dag i nye sammenhænge – fra mindre scener til pop-up kunststillinger.

Rum kan også være digitale. Danske Døves Landsforbund har udviklet visioguides på dansk tegnsprog, og FDF har videreudviklet deres virtuelle mødeformer.

Foto: Rum for Æstetik

Case: Dragon Sport Fencing

Små midler skaber digitale kampzoner i overset skovareal

Under og efter coronatiden har en lokal fægteklub forvandlet et overset stykke natur bag en genbrugsplads til en digital legeplads med GPS og smartphones. Det hele begyndte med dårligt udstyr og et nej fra kommunen.

En tilgroet skov bag genbrugspladsen i Mogenstrup ved Næstved er måske det sidste sted, man ville forvente at finde en digital slagmark med airstrikes, virtuelle bombemissioner og digitale rifler. Men netop her viser Dragon Sport Fencing, hvordan få penge kan skabe store forandringer.

Med støtte på 80.000 kr. fra Realdania og frivillige kræfter har fægtetræner Peter Aagaard forvandlet både sporten, skoven og lokalsamfundet til glæde for unge gamere, der nu løber rundt i naturen med mobilen som controller.

“Det hele udsprang jo af corona,” fortæller Peter Aagaard. “Vi kunne ikke fægte indenfor, så vi begyndte at træne fysisk udenfor, og så tænkte jeg, det var oplagt at lave noget sjovt i den her skov. Jeg ringede til kommunen og sagde: ‘I har sådan et område herude’, og de svarede ‘Nej, det har vi altså ikke.’”

Men det havde de. Og i dag er skoven forvandlet til en spilleplads for unge gamere, som bevæger sig rundt i naturen. En aktivitet, der kombinerer motion, fællesskab og digitale vaner, og som aldrig var blevet til uden støtten fra Realdania og en flok frivillige med gåpåmod.

“For mig beviser det, at selv små beløb kan rykke kæmpe meget i en lille by,” siger Peter Aagaard og fortsætter:

“Jeg bor i verdens mindste by og driver verdens mindste sport, men det er imponerende, hvor mange mennesker der møder op.”

Stor effekt for små midler

At en traditionel fægteklub nu arrangerer digitale gaming-scenarier i en skov, er ikke bare kuriøst, men et billede på, hvordan coronakrisen har fået foreninger til at tænke nyt og opdage potentialet i steder, ingen før brugte, mener Peter Aagaard:

“Vi var jo sådan lidt i gang, men at få mulighed for at købe noget helt andet udstyr, det gjorde jo virkelig, at vi kunne flytte noget, og så virkelig gøre det interessant.”

“Det er små penge for dem, men en hel revolution for os.”

Dragon Sport Fencing begyndte i det små med ganske få deltagere og Evotag-sæt, som er digitale legetøjsskydevåben til udendørs spil via app. I dag råder klubben over 30 Evotag-sæt, og både lokale og tilrejsende gæster deltager i events.

I dag afholder klubben faste arrangementer hver tredje søndag, hvor børn, unge, voksne og endda hele familier mødes til sjove Outdoor Gaming spil. Men Peter Aagaard drømmer om et endnu større område, flere deltagere og måske turneringer på tværs af landsdele.

“Vi er jo i en lille by med 2.000 indbyggere i Mogenstrup. Det er lidt af en udfordring at starte noget op, som ingen kender. Men det er vildt, at noget så småt kan vokse sig stort. Vi har bygget alt det her op for ret få midler, og pludselig står vi med noget helt nyt, som trækker folk til.”

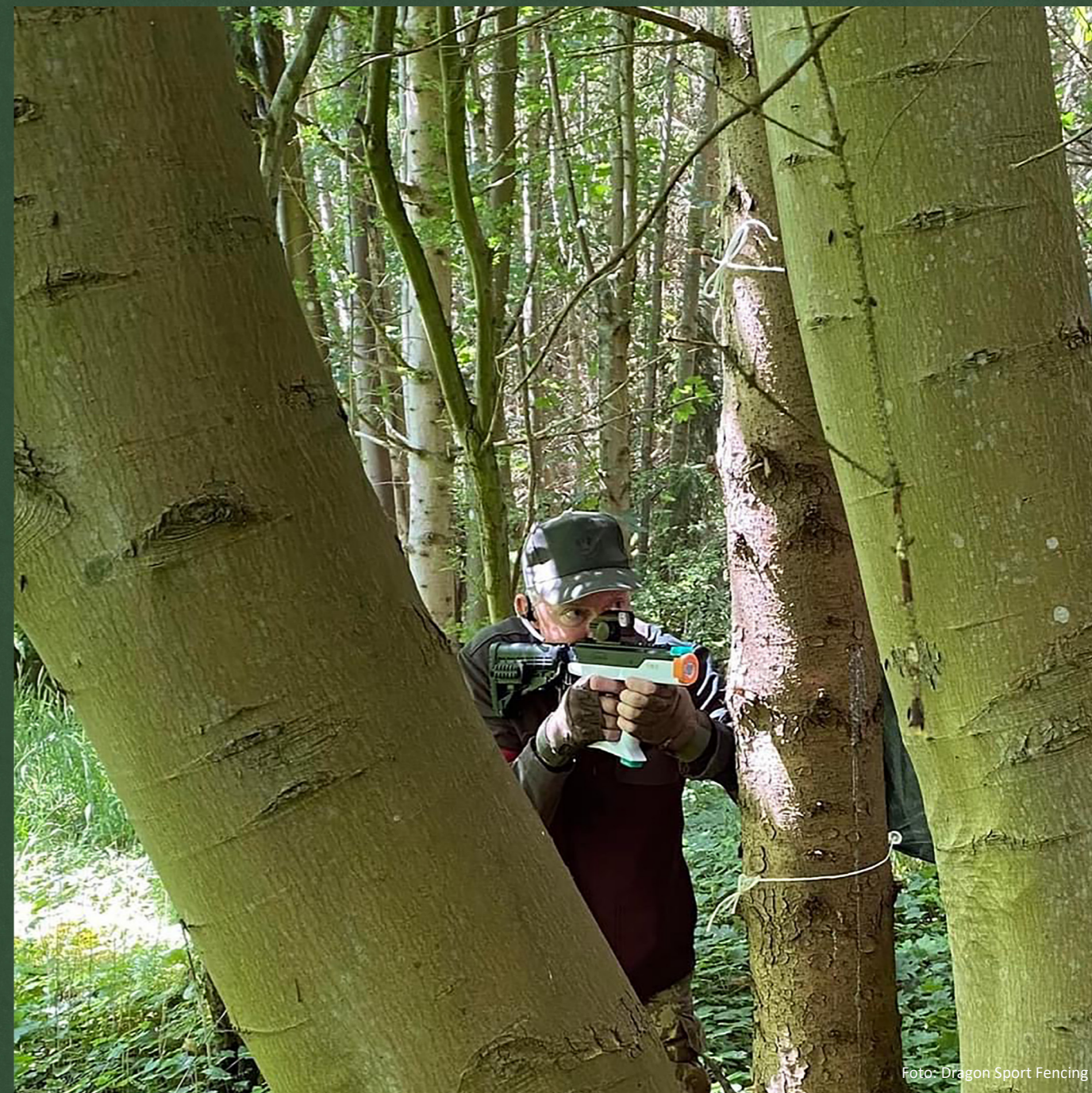

Foto: Dragon Sport Fencing

Hvad lærte vi så af fællesskaberne under og efter corona?

Coronapandemien skabte en usædvanlig situation, hvor foreninger, lokale grupper og kulturelle aktører blev tvunget til at finde andre måder at mødes og organisere aktiviteter på.

De erfaringer, som projekterne i denne publikation bygger på, giver derfor ikke kun et indblik i konkrete initiativer. De giver også et billede af, hvordan fællesskaber reagerer og udvikler sig, når de eksisterende strukturer bliver forstyrret. Tre overordnede indsigter træder frem:

Fællesskaber kan hurtigt finde nye måder at handle på

Pandemien satte mange initiativer i gang, fordi behovet for at finde alternative måder at mødes på blev akut.

- Nye aktiviteter og samarbejder opstod som pragmatiske svar på en konkret situation.
- Flere af løsningerne begyndte som midlertidige tiltag, men udviklede sig til mere varige aktiviteter.
- Samtidig viser erfaringerne, at ikke alle initiativer overlever, når krisen forsvinder.

Steder kan bruges på flere måder, end vi normalt forestiller os

Mange af projekterne viser, at fællesskaber ikke nødvendigvis er bundet til bestemte institutioner eller bygninger.

- Aktiviteter og mødesteder opstod i gårdrum, parker, containere, på gadehjørner og i digitale rum.
- Fællesskaber tog eksisterende steder i brug på nye måder og skabte nye typer af mødesteder.
- Det peger på en mere fleksibel forståelse af, hvad et rum for fællesskab er, hvor rammer formes af behov og initiativ mere end vægge og tag.

Støtte kan give ideer mulighed for at udvikle sig

Flere projekter viser, at nye initiativer ofte opstår spontant, men kræver ressourcer for at blive videreudviklet.

- Økonomisk støtte kan gøre det muligt at afprøve ideer, som ellers ikke ville blive realiseret.
- Støtten kan også give legitimitet og åbne døre til nye samarbejder og finansieringsmuligheder.
- I nogle tilfælde bidrager den til at styrke organisationer og gøre arbejdet mere langsigtet.

Samlet set peger erfaringerne på, at langt fra alle civilsamfundets aktører og fællesskaber lukkede ned, da restrikti-

Aarhus Jazztømmerflåde har skabt nye rammer for events med en samtaletipi.
Foto: Mathilde Wadsholt.

onerne gjorde det umuligt at samles som vanligt. I stedet insisterede de på at fastholde deres relevans gennem tiltag, der viste flere og mere fleksible veje til fællesskab, og at eksisterende fællesskaber med små, simple greb kan række ud til endnu flere end dem, der allerede er en del af fællesskabet.

Erfaringerne viser også, at fysiske rammer er vigtige for lokale fællesskabers muligheder for at mødes, men at der et stort potentiale for at bruge disse rammer mere fleksibelt og måske endda erstatte dem med noget mere simpelt. Mens nogle erfaringer blev til varige tiltag, lukkede andre ganske uproblematisk ned igen, da coronaen slap sit tag.

Ofte kender vi foreningsliv og lokale fællesskaber som nogle ret konservative aktører, der reproducerer og opretholder det eksisterende for de medlemmer eller deltagere, der kommer af sig selv.

Coronakrisen lærte os, at foreninger, lokalsamfund og andre fællesskaber også kan fungere som en øvebane for at afprøve nye, uperfekte aktiviteter og bruge vores fælles rum på nye måder.

Netop derfor kan civilsamfundet også være et sted, hvor vi ikke kun lærer at være forandringsparate – men hvor vi i fællesskab øver os i at være forandringsmagere drevet af en stærk kraft af håb for fremtiden.

Musikkens Bette Hus tiltrækker folk fra alle samfundslag med gratis koncerter.
Foto: Lars Mørch

Projekter der fik støtte fra De nye folkerum

Støtten fra De nye folkerum blev uddelt til i alt 27 projekter inden for fem hovedoverskrifter.

Fremtidens foreningsliv

L.O.F. Region Bornholm

L.O.F. Bornholm skaber rammer for klimadialog og fælles aktiviteter i det fri.

Bolbro GIF

Styrker naboskab og fællesskab i Søborg gennem udekøkken og bålplads i en boligforening.

Dragon Sport Fencing

Udendørs 'computerspil' kombineres med fysisk aktivitet i udvidet skovområde for unge.

FDF

Digitalt fællesskab, hvor FDF'ere løser opgaver i deres eget nærmiljø via online format.

Himmerland Boligforening

Lokale idrætsforeninger rykker aktiviteter ud i boligområder og aktiverer flere borgere.

Roskilde Stories

Mobil trailer med udstyr til leg, bål og vandsport skal engagere unge og familier i Roskilde.

Foto: Dragon Sport Fencing

Kulturen i nye rammer

Danske Døves Landsforbund

Visuelle museumsguides på tegnsprog udvikles i samarbejde med danske museer.

HUSET selvejende institution

Brugte genbrugsmaterialer til at bygge overdækket terrasse som supplement til indendørs aktiviteter.

Kunstnerlavet KIT

1. Fortsat kunstnerisk aktivitet i byens tomme lokaler med smykker, keramik og kreative møder.
2. Kunstneriske workshops og oplevelser bringes ud i det offentlige rum og tomme butikslokaler.

Aarhus Jazztømmerflåde

Kulturlandsby på vandet udvikles med nye faciliteter og rum for samtaler og events.

Musikkens Bette Hus

Udendørs scene for vækstlagets musik styrkes med nyt lydudstyr og flere koncerter.

Rum for Æstetik

Kunstcykel bringer pop-up udstillinger og kreative forløb ud til børn og ældre i byrummet.

Jazz i Trekanten

Flytbart spillested giver kulturelle oplevelser i det fri og kan tilpasses nye steder.

Foto: Jazz i Trekanten

Byens natur og grønne mødesteder

Foreningen Byggefestival

Selvforsynende mobilscene får nyt batteri, så den kan skabe flere oplevelser i landområder.

Århus Kunstakademi

Gårdrum omdannes til social og funktionel udendørs undervisningsplads.

Muhabet Aarhus

Værestedet Muhabet styrker psykisk sårbare med fælles udflugter og kulturaktiviteter i det fri.

E/F Solnagården

Flerkulturel boligforening i Søborg styrker fællesskabet med nye udendørsfaciliteter.

DBS Rønne kreds

Spejderhytte og naturgrund på Bornholm opgraderes til bredere brug for hele familien.

Farre Kultur- og Idrætsforening

To pavilloner giver landsbyens beboere flere muligheder for at mødes udendørs året rundt.

Danske Funktionærers Boligselskab afd. 61101 Gadehavegård

Lommeparker i Taastrup kombinerer biodiversitet, læring og fællesskab i udsat boligområde.

Foto: Aarhus Kunstakademi

Nye nabofællesskaber

Livsværkstederne

Mobil café fra Livsværkstederne rykker ud til udsatte borgere med kaffe og samtaler.

Vibo Boligforening

Overdækker bord- og bænkeområder efter gode erfaringer under pandemien med streetfod og fællesspisning på tværs af etnicitet, alder og sociale skel.

Kirkens Korshær

Kirkens Korshær får et nyt køretøj, så deres mobile mødesteder kan nå endnu længere ud.

Tingbjerg Fælleshaverne

Lokale ildsjæle driver nu fælleshaverne, som udvides med nye haveområder og aktiviteter.

Foto: Livsværkstederne

Wildcard

Fyns Laboratorie for Ung Kunst

Tilbyder workshops i bl.a. tegning, keramik og lydkunst til unge uden præstationspres.

Neighbourhood Remarks

Sigrids UdeStue i Gellerupparken udbygges som tilgængeligt samlingspunkt for alle.

Foto: Livsværkstederne

Videncenter
for Folkeoplysning